

T

Фоничевац
23.01.2017

СПОДЕЛИ ДОЖИВУВАЊА

МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД – СКОПЈЕ
Адреса: „Кеј 13-ти Ноември“ број 6, 1000 Скопје, Р. Македонија

МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ
Акционерско друштво за
електронски комуникации-Скопје

Број 10-2137/1

Дата 18-01-2017

До
Агенција за електронски комуникации

Г-дин Сашо Димитријоски
Директор на Агенцијата за електронски комуникации
Кеј Димитар Влахов бр.21
1000 Скопје
Република Македонија

23.01.2017

1302 231/2

Предмет: Коментари на Македонски Телеком АД – Скопје кон Нацрт трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег

Почитувани,

Во прилог на овој допис, Македонски Телеком АД Скопје Ви ги доставува коментарите на Нацрт документот за трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег.

Се надеваме дека нашите коментари и предлози ќе бидат прифатени од Ваша страна и ќе бидат земени во предвид при подготовка на финалниот документ за анализа на гореспоменатите големопродажни пазари.

Во очекување на одржување на јавен состанок помеѓу Агенцијата за електронски комуникации и операторите кои ќе достават забелешки на Нацрт документот за анализа на гореспоменатите големопродажни пазари, остануваме со поздрав.

Со почит,

Директор на Сектор за регулатива и големопродажни пазари
Слободанка Гиевска

МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ
Акционерско друштво за
електронски комуникации
Кеј 13-ти Ноември 6
1000 Скопје

Прилог: Коментари на Македонски Телеком АД – Скопје кон Нацрт трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег

МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД - СКОПЈЕ
Адреса: „Кеј 13-ти Ноември“ број 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Телефон: +389 2 3100 200 | Факс: +389 2 3100 300 | Контакт центар +389 2 122
E-Mail: kontakt@telekom.mk | Internet: www.telekom.mk
ЕМБС 5168660 | Основна главнина МКД 9.583.887.733,00

ISO 9001, ISO 14001 и ISO 27001 сертифицирана компанија

Коментари на Македонски Телеком АД – Скопје кон Нацрт трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег

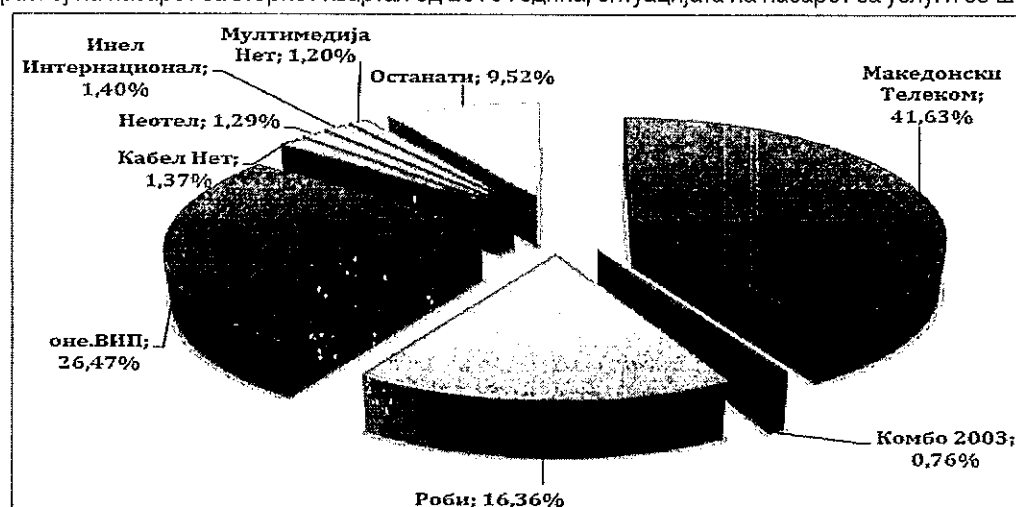
Македонски Телеком АД (понатаму во текстот: МКТ) ја поздравува намерата на Агенцијата за електронски комуникации (понатаму: АЕК) да направи трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег, како и одлуката овие пазари да се преименуваат во согласност со препораката на Европската Комисија (2014/710/EU) од 9 октомври 2014 година.

МКТ се согласува со анализата на АЕК во поголемиот дел, но исто така има предлози за неколку измени во анализите на овие два пазари, како и во предлог Одлуките за операторите со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар (во овој случај Македонски Телеком АД Скопје и ОНЕ.ВИП ДОО Скопје).

Коментарите на МКТ кон Нацрт трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација (понатаму во текстот: пазар за големопродажен локален пристап обезбеден на фиксна локација) и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег (понатаму во текстот: пазар за големопродажен централен пристап обезбеден на фиксна локација за производи за широка потрошувачка), се наведени во неколку поважни точки во текстот подолу:

1. Детална анализа на сите видови на технологии користени на пазарот за широкопојасни услуги како и запазување на принципот на технолошка неутралност

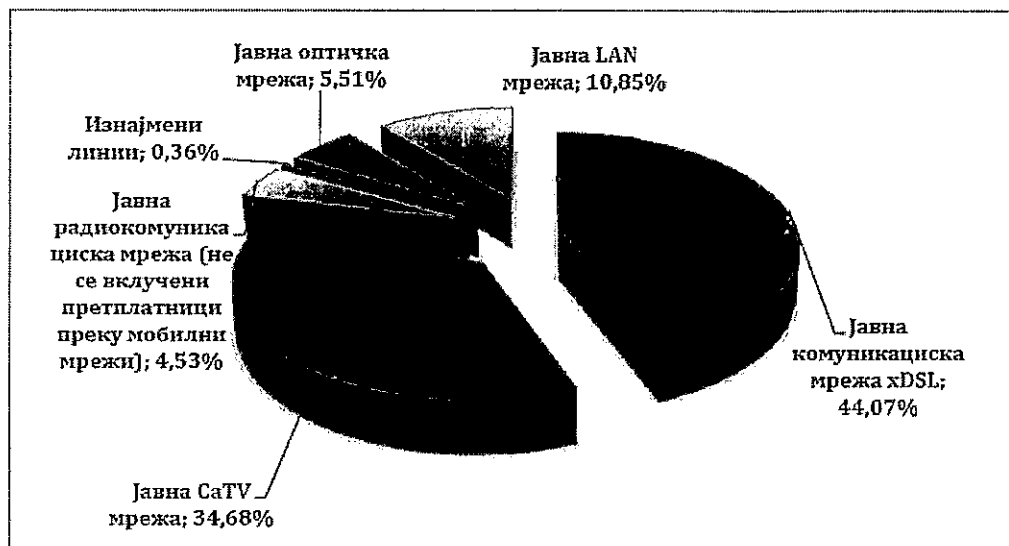
Пред да се донесе било каков заклучок, мора се земе предвид моменталната и очекуваната состојба на малопродажниот пазар за услуги со широк опсег во Република Македонија. Имено, според извештајот на АЕК за развој на пазарот за вториот квартал од 2016 година, ситуацијата на пазарот за услуги со широк опсег е следна:

Графикон 27 - Удел според бројот на активни претплатници со фиксен пристап до интернет со широк опсег по оператор на 30.06.2016 година

Извор: Извештај на АЕК за развој на пазарот за електронски комуникации во вториот квартал од 2016 година

Во однос на инфраструктурата, несомнено доволен аргумент е постоењето на повеќе инфраструктури за пристап до интернет (вкупно 6, објавени во анализата на АЕК за вториот квартал од 2016 година).

Графикон 26-Удел на бројот на претплатници на пристап до интернет по технологија во вториот квартал од 2016 година

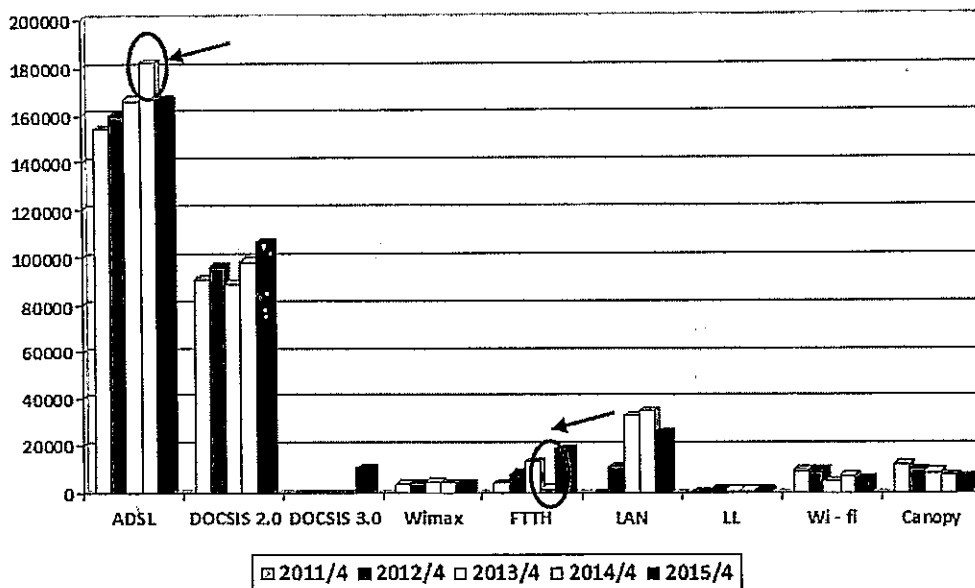
Извор: Извештај на АЕК за развој на пазарот за електронски комуникации во вториот квартал од 2016 година

Во вториот квартал на 2016 година бројот на претплатници на широкопојасен пристап на интернет преку јавни кабелски мрежи HFC DOCSIS 1.x, 2.0 е 107.263, на HFC DOCSIS 3.0 кабелска мрежа е 21.236, а број на претплатници со пристап преку LAN мрежа е 40.191. Ова покажува дека пристапот до интернет во РМ преку кабелски мрежи на DOCSIS 3.0 и LAN технологија е значително помал од бројот на претплатниците на DOCSIS 1.x, 2.0 технологија, но АЕК во своите анализи го игнорира овој факт, наметнувајќи обврска за битстрим пристап на ОНЕ.ВИП само за мрежи кои обезбедуваат пристап преку DOCSIS 3.0 и LAN технологија, што во суштина значи дека обврски се наметнуваат само на еден помал дел од кабелската мрежа во сопственост на ОНЕ.ВИП, односно само за напредните генерации на мрежи (NGN мрежи), при што е нарушен принципот на технолошка неутралност.

МКТ смета дека треба да се понудат сите пристапни технологии на регулираните оператори за препродажба на битстрим пристап, имено и ADSL, FTTH, DOCSIS 2, DOCSIS 3, LAN, Canopy и други доколку постојат, заради принципот на технолошка неутралност, кој е застапен при регулацијата наметната на МКТ, односно МКТ е регулиран и за бакарна пристапна мрежа и за оптичка пристапна мрежа. Во оваа насока, сметаме дека и ОНЕ.ВИП треба да биде регулиран на сите видови на пристапни мрежи за услуги со широк опсег кои ги поседува, а особено е важна регулацијата во делот на препродажба на битстрим услуга, односно обврските кои му се наметнуваат на ОНЕ.ВИП треба да бидат проширени и да важат и за DOCSIS 1.x, 2.0 мрежата на овој оператор, односно составен дел од обврските наметнати од АЕК во предлог Одлуката за определување на операторот со значителна пазарна моќ ОНЕ.ВИП на релевантниот пазар за големопродажен централен пристап обезбеден на фиксна локација за производи за широка потрошувачка.

Во точката 3.4.1.1 од Нацрт анализата стои дека операторот АСЕКОО СЕЕ ДООЕЛ Скопје користи битстрим пристап од МКТ. Сакаме да потенцираме дека овој оператор нема големопродажен договор за битстрим пристап со МКТ и сметаме дека е ова некоја техничка грешка, која треба да се коригира.

Исто така во точка 3 од Анализата, во Графикон 2 - Поделба на претплатниците на широкопојасен пристап на интернет според видот на технологија, пазарниот удел на FTTH технологијата е многу низок за четвртиот квартал од 2014 година, додека во ADSL технологијата има малку повеќе претплатници за истиот тој квартал, односно графиконот има врв во овој квартал. Согласно Извештајот на АЕК за развојот на електронските комуникации за четвртиот квартал од 2014 година, бројот на претплатници на пристап до интернет преку оптичка мрежа е 15.208, и бројот на ADSL претплатници е 168.203, што не соодветствува на прикажаното во овој графикон број 2 од анализата.

Графикон 2- Поделба на претплатниците на широкопојасен пристап на интернет според видот на технологии
Извор: Нацрт трета анализа на пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура (целосен и поделен разврзан пристап) на фиксна локација и четврта анализа на пазар за услуги со широк опсег

Во однос на цените за понудите за интернет пакетите, презентирани во точка 3.4.1.1 од Нацрт Анализата, би сакале да укажеме дека споредбата не е релевантна бидејќи месечните надоместоци презентирани за МКТ од АЕК, се апликативни само во случај кога корисникот има претходно активна фиксна линија за која плаќа дополнителен месечен надомест. Имено табелата 3 од оваа Нацрт Анализа треба да биде коригирана на овој начин:

	Max ADSL Basic	Max ADSL Start
Месечна претплата*	499 ден-699 ден	899 ден-1099 ден
Вклучен интернет сообраќај	неограничено	неограничено
брзина на пристап (download)	до 4 Mbps	до 8 Mbps

Табела 1 Преглед на малопродажни понуди на Македонски Телеком АД

* прикажаните цени се со вклучен ДДВ и се однесуваат на договор со времетраење од 24 месеци

Месечниот надомест за Самостоен Max ADSL Basic интернет пакет (што би било споредливо со понудата на ОНЕ.ВИП) е 699 денари а за Самостоен Max ADSL Start е 1.099 денари. Според тоа, може да се заклучи дека малопродажните цени на МКТ се повисоки од конкурентните понуди за пакетите како преку бакарна мрежа така и преку оптика (особено ако се имаат во предвид и карактеристиките на пакетот).

Би сакале да потенцираме дека целата Нацрт анализа на пазарите за физички пристап до мрежна инфраструктура на фиксна локација и за услуги со широк опсег е направена како за "joint dominance" регулација, а на крај заклучоците се дека има "single dominance", затоа што во целиот документ стои дека заедничкиот пазарен удел на МКТ, ОНЕ.ВИП и Роби е 83,27% од вкупниот малопродажен пазар за широкопојасен пристап до интернет (податоци од четврт квартал од 2015-та година). Во оваа насока, сметаме дека АЕК треба уште еднаш да ги преиспита своите предлог Одлуки и конечно да одлучи каков вид на регулација на пазарот за услуги со широк опсег е посоодветен за моменталната ситуација на овој пазар во Македонија.

2. Обезбедување на големопродажни широкопојасни услуги преку кабелски (HFC) мрежи

Дополнително сакаме да ја допрецизираме точка 7.4 од анализата "Обезбедување на големопродажни широкопојасни услуги преку кабелски (HFC) мрежи, еквивалентни на битстрим пристап" од која може да се заклучи дека е многу сложено да се направи развој на понуда за битстрим услуга преку HFC мрежа, што сметаме дека не е издржано и заради тоа треба да се направат соодветни корекции на текстот на анализата.

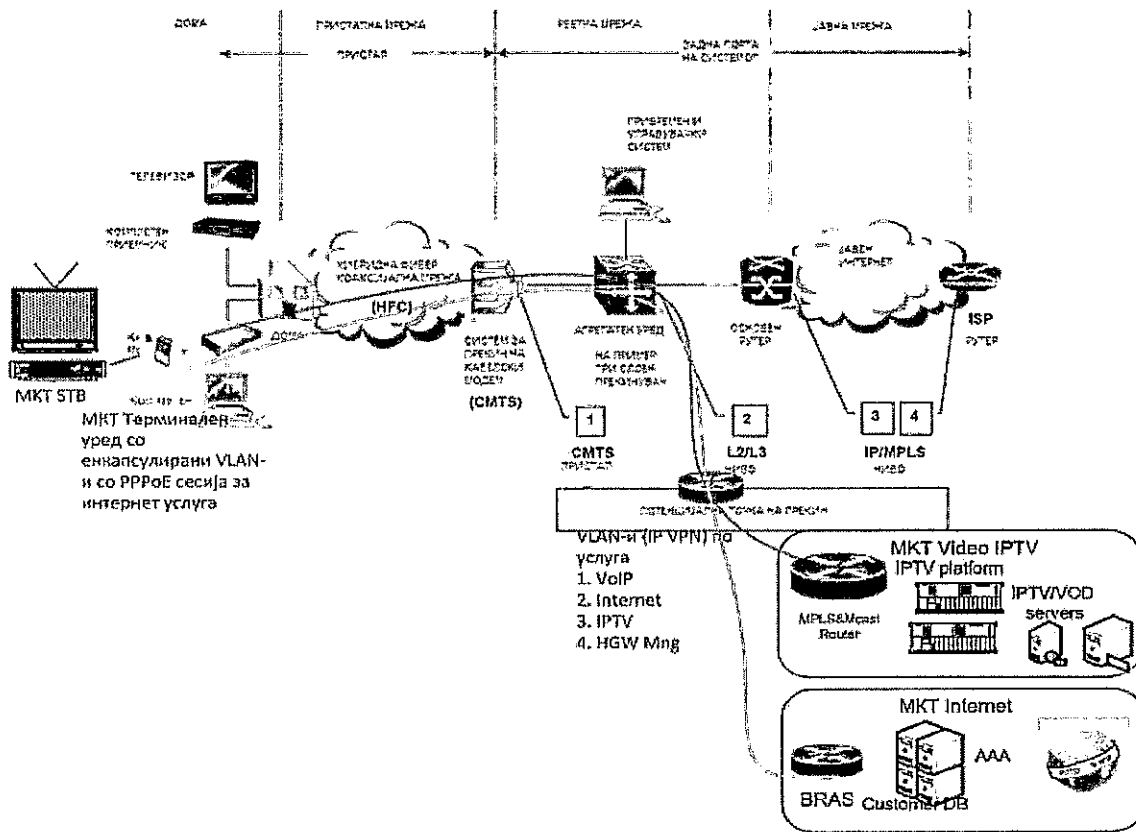
Во врска со делот дека "клиентскиот софтвер е потребно да се инсталира на клиентските компјутери, што ќе резултира да клиентот секогаш кога ќе треба да се конектира на интернет ќе мора да се идентификува", сметаме дека овој недостаток не е ограничувачки доколку се договори помеѓу операторите на кој начин ќе се нудат услугите. Еден предлог е да се искористат постојните уреди на MKT-HGW (Home Gateway) кои се 24 часа конетирани преку PPPoE сесија и со тоа да се овозможи оваа услуга кај клиентот без да се најавува при воспоставување на секоја нова конекција. Секако уредот единствено ќе се разликува во конфигурацијата и ќе користи Ethernet uplink кон кабелскиот модем.

На констатацијата дека "користењето на тунели прави самите пакети да бидат поголеми", нашиот коментар е дека overhead-от на пакетите е незначително мал (само од неколку дополнителни бајти), со што нема да се намалат перформансите ниту драстично да влијае на bandwidth-от (брзината) особено во региони со DOCSIS 3.0 технологија.

За заклучокот дека "PPPoE и L2TP тунелите не се транспарентни за провајдерите и услугите како што се QoS нема да може да се понудат до крајниот корисник" нашиот коментар е следниот: на самиот уред CMTS, агрегаторот на ниво 2 или пак MPLS рутерот постојат можности за конфигурација на QoS параметрите на VLAN по услуга, кој потоа би се предал кон големопродажниот партнер како VPN канал на ниво 2 или 3. Во соодветни временски рамки и со мала помош од добавувачите би се постигнала техничка можност за понуда на двете нивоа (2 и 3) од страна на регулираниот оператор (во овој случај ОНЕ.ВИП), како што е случај со референтната понуда за битстрим пристап на MKT.

Коментарот на следниот дел: "Пристапот на трето ниво во основа ги опфаќа PBR (Policy Based Routing), MPLS (Multi Protocol Label Switching) и IP-VPN. Повторно тука основниот проблем е идентификација на клиентите, како и потребата за имплементација на рутери со високи перформанси во мрежата поради комплексните полиси што треба да бидат имплементирани." е следниот:

Третото ниво од битстрим пристапот преку HFC мрежа може да има лесни интеграциски конекции со сегментирање на IP VPN каналите по услуга (на пример обезбедување на дедициран VPN канал за интернет и посебно за телевизија). Доколку се откажеме од идентификација на трет параметар "Circuit-ID" би генерирале PPPoE user/password кои би биле уникатни по корисник и би се поставиле директно на HGW како на следната слика:

Согласно член 11 од Правилникот за обезбедување битстрим пристап и препродажба на бистрим услуга операторот ОНЕ.ВИП задолжително треба да обезбеди технички услови за дополнителни услуги (VoIP, IPTV,

VoD, Home Gateway Management (HGW) систем и др.) и соодветна апликација за обезбедување на услугите, како што обезбедува и МКТ во моментот.

Очекуваме дека овие дополнителни забелешки ќе бидат земени во предвид при изработката на референтната понуда за битстрим пристап од ОНЕ.ВИП и секој оператор корисник ќе има јасна слика за техничките можности на битстрим пристапот преку НФС мрежа. Исто така сметаме дека оваа нова референтна понуда на ОНЕ.ВИП ќе ги рефлектира реално условите за интерконекција и/или пристап како и дека ќе обезбеди целосна географска покриеност која ја има во моментот ОНЕ.ВИП, а воедно ќе обезбеди и постигнување на целните вредности од Дигиталната Агенда 2020, бидејќи НФС мрежите се во голема предност за покривање на поголем број на домаќинства во доста краток временски период.

3. Географска поделба на пазарот на конкурентни и неконкурентни области кои треба да имаат различни регулативни обврски

Сакаме да потенцираме дека АЕК треба да планира во иднина да направи географска сегментација во анализата на пазарот за големопродажен локален пристап обезбеден на фиксна локација и пазарот за големопродажен централен пристап обезбеден на фиксна локација за производи за широка потрошувачка, земајќи предвид дека конкурентните услови во даден регион се разликуваат од оние во соседните региони.

Спроведувањето на детална географска анализа сметаме дека е оправдано, бидејќи може да се докаже дека се исполнети условите:

- еден или неколку од алтернативните оператори имаат значителна, но помалку од национална покриеност на мрежите на територијата на земјата и вршат значителен конкурентен притисок во областите во кои спроведуваат активности;
- се применуваат единствени национални цени кои се разликуваат значително од цените на останатите оператори.

Ова е важно, бидејќи во одредени урбани средини има голема конкуренција и се присутни мрежи на повеќе оператори. Доколку се лоцираат овие области каде има ефективна конкуренција, АЕК треба да ги дерегулира операторите со значителна пазарна моќ во областите во кои постои ефективна конкуренција и да бидат ослободени од обврските кои им се наметнати во моментот.

При одредување на регулативните обврски сметаме дека АЕК мора да води сметка да ги поттикне сите оператори да вложуваат во областите каде што нема развиена конкуренција што ќе придонесе за соодветно исполнување и на целите на Дигиталната Агенда 2020.

4. Миграциски процедури при премин од една големопродажна услуга на друга

АЕК треба да има во предвид дека континуираност без прекин на услугата при премин од услугата за битстрим пристап на услугата за разврзан пристап на локална јамка не е возможно да се обезбеди, пред се поради потребата од поддршка на други големопродажни услуги кои се пропратен дел на наведените услуги (како на пример преносливост на броеви) заради кои е неопходен минимален прекин од неколку часа заради потребните активности (за активирање и деактивирање на корисничката линија) кое е во согласност и со веќе поставената важечка регулатива.

Сметаме дека АЕК мора да ги земе во предвид техничките ограничувања заради обезбедувањето на повеќе услуги одеднаш и усогласувањето на истовремена активација во системите, поради што предлагаме да не се регулира миграцијата бидејќи усогласувањето помеѓу операторите за пред-договорен ден кога ќе настане прекилот и миграцијата веќе е ефикасно во пракса помеѓу операторите и во согласност со важечките правилници.

Согласно Европската препорака за регулирање на пристапот до напредни генерации на мрежи, како и документот издаден од BEREC: BoR (16) 219 "Monitoring implementation of the BEREC Common Positions on Wholesale Local Access (WLA), Wholesale Central Access (WCA) and Wholesale High Quality Access at a Fixed Location (WHQAFL)-Phase 3", потребното време известување на операторите-корисници при **миграција од традиционалните кон новите генерации на мрежи** кое вообичаено е регулирано од страна на Националниот Регулатор е помеѓу **3 и 5 години**. Сметаме дека овој заклучок од BEREC треба да биде земен во предвид од

страна на АЕК и рокот од 60 месеци (дефиниран во Правилникот за нивото на деталност на информациите што ќе бидат објавени во референтната понуда за разврзан пристап на локална јамка и начинот на нивното објавување) потребен за известување на операторите-корисници доколку некој главен разделник се исклучува од употреба, да биде намален на 12 до 24 месеци.

Сметаме дека предложениот рок е сосема доволен со оглед на тоа дека алтернативните оператори ќе имаат доволно време да ги адаптираат сопствените бизнис планови и да ги предвидат неопходните измени во големопродажните продукти за одредените претходно најавени подрачја од наша страна. Со предложената измена покрај МКТ ќе се овозможи и алтернативните оператори да учествуваат во остварувањето на целите кои ги наметнува АЕК, што подразбира следење на обврската во Правилникот за изградба на електронски комуникациски мрежи како и Европската препорака за остварување на целите на Дигиталната Агенда 2020. Секако со измената и со развојот на напредни генерации на мрежи, сите оператори - корисници ќе имаат можност да користат подобри услуги со користење на нови видови на пристапни технологии.

Споредбена анализа и сумирани европски практики за рокот на известување на операторите-корисници при миграција од традиционалните кон новите генерации на мрежи се дадени во следната табела:

Држава	Регулиран период на миграција од традиционални кон нови генерации на мрежи
Полска	3 месеци
Шпанија	6 месеци
Чешка	12 месеци
Португалија	12 месеци
Литванија	12 месеци
Данска	18 месеци
Романија	24 месеци
Италија	36 месеци
Норвешка	36 месеци
Словенија	разумен рок

Од табелата можеме да заклучиме дека има примена на пократки рокови за известување при миграција на мрежата во европските земји и истите се значително пократки од 60 месеци.

Нашиот предлог е со цел овозможување на развој на напредни генерации на мрежи и услуги и утврдување на процесот на миграција заради исполнување на целите на Дигиталната Агенда 2020, бидејќи за нејзино целосно исполнување остануваат само помалку од 4 години, а овој рок за известување е подолг од овој период од 4 години, поради што двата рока се во колизија и истото ќе предизвика операторите да се најдат во независна позиција заради запазување на едниот рок да бидат приморани да го прекршат другиот рок.

5. Заклучок

Очекуваме дека АЕК ќе ги земе предвид предложените насоки на МКТ и инвестициите во напредни генерации на мрежи од страна на сите оператори ќе ги постави како главен регулативен приоритет. Имајќи ги предвид регулаторните начела согласно член 7 од Законот за електронските комуникации, очекуваме АЕК со оваа анализа да обезбеди регулаторна предвидливост и доследен регулаторен пристап согласно состојбата и развојот на конкуренцијата на пазарот за големопродажен локален пристап обезбеден на фиксна локација и пазарот за големопродажен централен пристап обезбеден на фиксна локација за производи за широка потрошувачка, без дискриминација во третманот на операторите и со главна цел за промовирање на конкуренција заснована на инфраструктура.

За да се обезбеди ист третман на сите оператори со значителна пазарна моќ на гореспомнатите два пазари, се надеваме дека АЕК ќе ја промени и допрецизира Одлуката за определување на оператор со значителна пазарна моќ ОНЕ.ВИП на релевантниот пазар за големопродажен централен пристап обезбеден на фиксна локација за производи за широка потрошувачка во насока Одлуката да се однесува на сите видови на технологии кои ги користи во моментот ОНЕ.ВИП, односно за HFC DOCSIS 1.x, 2.0, HFC DOCSIS 3.0 како и за LAN мрежа.